

УДК: 336

DOI: [10.52754/16948734_2024_1\(4\)_25](https://doi.org/10.52754/16948734_2024_1(4)_25)

**КРИЗИСТИН ЖОГОРУЛАШЫ ШАРТЫНДА ЧАРБА СУБЪЕКТИЛЕРИНИН
КАРЖЫ АБАЛЫН ТАЛДООДОГУ ТЕОРИЯЛЫК АСПЕКТИЛЕР**

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ АНАЛИЗА ФИНАНСОВОГО СОСТОЯНИЯ
ХОЗЯЙСТВУЮЩИХ СУБЪЕКТОВ В УСЛОВИЯХ НАРАСТАНИЯ КРИЗИСА

THEORETICAL ASPECTS OF ANALYSIS OF THE FINANCIAL STATUS OF ECONOMIC
ENTITIES IN CONDITIONS OF INCREASING CRISIS

Кулуева Чинара Раимкуловна

Кулуева Чинара Раимкуловна

Kulueva Chinara Raimkulovna

Э.и.д., профессор, Ош мамлекеттик университети

Д.э.н., профессор, Ошский государственный университет

Doctor of Economics, Professor, Osh State University

ch.kulueva@mail.ru

Орозов Толкунбек Жумабаевич

Орозов Толкунбек Жумабаевич

Oroзов Tolkunbek Zhumabaevich

Магистрант, Ош мамлекеттик университети

Магистрант, Ошский государственный университет

Master's student, Osh State University

Курманкулова Айжан Абдилазизовна

Курманкулова Айжан Абдилазизовна

Kurmankulova Aizhan Abdilazizovna

Магистрант, Ош мамлекеттик университети

Магистрант, Ошский государственный университет

Master's student, Osh State University

Сатыбалдиева Акселки Алимжановна

Сатыбалдиева Акселки Алимжановна

Satybaldieva Akselki Alimzhanovna

Окутуучу, С.Нааматов атындагы Нарын мамлекеттик университети

Преподаватель, Нарынский государственный университет им. С. Нааматова

Lecturer, Naryn State University named after. S. Naamatova

КРИЗИСТИН ЖОГОРУЛАШЫ ШАРТЫНДА ЧАРБА СУБЪЕКТИЛЕРИНИН КАРЖЫ АБАЛЫН ТАЛДООДОГУ ТЕОРИЯЛЫК АСПЕКТИЛЕР

Аннотация

Ишкананы, банкты жана башка чарба жүргүзүүчү субъекттерди башкарууда каржылык талдоонун зарылчылыгы жөнүндө корутундулар иштелип чыкты. Тобокелдиктер жогорулаган шарттарда каржы туруктуулугуна жетишүүдө каржылык абалдын орду аныкталган. Финансылык талдоо ыкмаларын колдонуунун максатка ылайыктуулугу экономиканы өнүктүрүү жана узак мөөнөттүү мезгилге анын каржы-чарбалык ишинин натыйжалуулугун жогорулатуу максатында зарыл каржы ресурстар менен камсыз кылуу негизделген. Финансылык талдоо ишкананын финансылык туруктуулугунун деңгээлин аныктоо үчүн финансылык маалыматты аныктоого, тутумдаштырууга жана аналитикалык иштетүүнү жүргүзүүгө мүмкүндүк берери аныкталган.

Ачык сөздөр: талдоо, каржылык абал, каржылык талдоо, ишканалар, банктар, финансылык туруктуулук, тобокелдиктер

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ АНАЛИЗА ФИНАНСОВОГО СОСТОЯНИЯ ХОЗЯЙСТВУЮЩИХ СУБЪЕКТОВ В УСЛОВИЯХ НАРАСТАНИЯ КРИЗИСА

THEORETICAL ASPECTS OF ANALYSIS OF THE FINANCIAL STATUS OF ECONOMIC ENTITIES IN CONDITIONS OF INCREASING CRISIS

Аннотация

Сформулированы выводы о необходимости финансового анализа в управлении предприятием, банком и других хозяйствующих субъектов. Определена роль финансового состояния в достижении финансовой устойчивости в условиях нарастания рисков. Обоснована целесообразность применения методов финансового анализа в вопросах обеспечения предприятия необходимыми финансовыми ресурсами с целью экономического развития и повышения эффективности его финансово-хозяйственной деятельности на долгосрочный период. Установлено, что финансовый анализ позволяет идентифицировать, систематизировать и провести аналитическую обработку сведений финансового характера для определения уровня финансовой устойчивости предприятия.

Ключевые слова: анализ, финансовое состояние, финансовый анализ, предприятия, банки, финансовая устойчивость, риски.

Abstract

Conclusions are formulated about the need for financial analysis in the management of an enterprise, bank and other economic entities. The role of financial condition in achieving financial stability in conditions of increasing risks is determined. The expediency of using financial analysis methods in providing an enterprise with the necessary financial resources for the purpose of economic development and increasing the efficiency of its financial and economic activities for the long term is substantiated. It has been established that financial analysis makes it possible to identify, systematize and conduct analytical processing of financial information to determine the level of financial stability of the enterprise.

Key words: analysis, financial condition, financial analysis, enterprises, banks, financial stability, risks.

Заманбап финансылык-экономикалык шарттарда ар бир чарба жүргүзүүчү субъекттин ишмердүүлүгү жана анын ишинин натыйжалары рыноктун катышуучуларынын кеңири чөйрөсүнүн көңүлүнүн кызыкдар болгон объектиси катары көрүнөт. Өлкөнүн учурдагы экономикалык абалын эске алуу менен келечекке пландарды иштеп чыгуу үчүн, башкаруу персоналы ишкананын финансылык абалына, ошондой эле азыркы шарттарда анын ишмердүүлүгүнүн тармагын өнүктүрүүнүн багыттарына баа берүү жөндөмүнө ээ болууга тийиш.

Оценивая и анализируя финансовое состояние предприятия в настоящий момент, финансово-экономические и управленческие службы на предприятии получают возможность прогнозировать развитие предприятия в будущем и улучшить его положение.

Биздин оюбузча, финансылык абалдын деңгээли ишкананын атаандаштыкка жөндөмдүүлүгү, анын экономикалык потенциалы, ишкердик активдүүлүгү, ж.б.у.с. ошол эле чарба субъектисинин финансылык-чарбалык ишмердүүлүгүндөгү бардык катышуучулардын экономикалык кызыкчылыктарын натыйжалуу иш жүзүнө ашыруу менен аныкталат.

Ошондой эле, ишкананын учурдагы финансылык абалына баа берүү жана талдоо жүргүзүү менен ишканадагы финансылык-экономикалык жана башкаруу кызматтары ишкананын келечектеги өнүгүүсүн болжолдоо жана анын абалын жакшыртуу маселелери боюнча толугу менен мүмкүнчүлүктөрү бар деп эсептейбиз.

Чарба жүргүзүүчү субъекттердин финансылык абалын талдоо методологиясын комплекстүү изилдөө, ошондой эле талдоо маалыматтарынын негизинде операциялык жана финансылык пландарды иштеп чыгуу ар бир чарбалык субъекттин туруктуу өнүгүүсүнө шарт түзөт.

Бул багытта, башкача айтканда, ишкананын ишмердүүлүгүндө финансылык талдоо жүргүзүүнүн теориялык жана методологиялык негиздери жана көйгөйлөрү боюнча ата мекендик жана чет өлкөлүк окумуштуулардын илимий эмгектерине да сарэсеп салынган, жана алар тарабынан тиешелүү теориялар жана концепциялар менен бул тармак байытылып келе жатат. Айта кете турган нерсе, каржылык талдоо көйгөйлөрү алып чыккан негизги илимий изилдөөлөр россиялык окумуштуулар тарабынан өтө тыкыр изилденген, алар: Балабанов И.Т., Бариленко В.И., Эндовицкий Д.А., Донцова Л.В., Никифорова Н.А., Любушин Н.О.П., Мельник М.В., Шеремет А.Д. сыяктуу окумуштуулардын эмгектеринде кеңири чагылдырылган. Ата мекендик, башкача айтканда кыргызстандык окумуштуулар: Исраилов М.И., Мусакожоев Ш.М., Бектенова Д.Ч., Саякбаева А.А., Чолбаева С.Ж., Кулова Э.У., ж.б.у.с. аймактык өзгөчөлүктөрдү эсепке алып ишкананын ишмердүүлүгүнүн финансылык абалын талдоо менен дүйнөлүк масштабдагы экономикалык илимдин салыштырмалуу жаңы багыттарына өз салымын кошуп байытууга негиз түзүшкөн.

Ошентип, базар экономикасы шартында, чарба субъектисинин финансылык абалынын экономикалык жаратылышын мүнөздөөчү негизги түшүнүктөргө өтсөк. Заманбап ата мекендик экономикалык адабияттарда "финансылык абал" түшүнүгү эки жактуу чечмелөөгө ээ. Аны аныктоо боюнча бирдиктүү методологиялык мамиленин жоктугу финансылык абалды талдоо үчүн универсалдуу практикалык методологияны курууну талап кылат. Россиялык көрүнүктүү окумуштуу Г.В. Савицкая «Ишкананын финансылык абалы – бул анын жүгүртүү процессиндеги капиталдын абалын жана белгилүү бир убакытта чарбалык субъекттин өзүн өзү өнүктүрүү мүмкүнчүлүгүн чагылдырган экономикалык категория» деп өзүнүн изилдөөлөрүндө баса белгилепкелген[11].

Биз, анын ишкананын финансылык-чарбалык ишмердүүлүгүнө акча каражаттарынын түзүмүн жана аларды түзүү булактарынын өзгөрүшү, финансылык ресурстардын болушу жана аларга болгон муктаждыкты, натыйжада капиталдык жүгүртүүнүн үзгүлтүксүз процессинде

ишкананын каржылык абалы, анын тышкы көрүнүшү катары төлөө жөндөмдүүлүк жана өнүгүүнүн туруктуулугу таасир этет деген пикирине толук кошулабыз.

Экинчиден, каржылык абал ишкананын каражаттарын жайгаштыруу жана бөлүштүрүү, анын инвестициялык иш-аракетинин мүнөздөмөсү катары каралат, ал эми каржы-чарбалык ишмердүүлүгүн талдоо иштери пландаштыруу жана көзөмөлдөө аспектинде ээ болуп саналат.

М.И. Баканов жана А.Д. Шеремет белгилегендей, «финансылык абал ишканалардын каражаттарын жайгаштырууну жана пайдаланууну мүнөздөйт. Ал каржылык пландын аткарылышынын даражасы жана өздүк каражаттардын пайданын жана башка булактардын эсебинен толукталышынын көлөмү, ошондой эле өндүрүштүк каражаттардын жана өзгөчө жүгүртүү каражаттарынын жүгүртүү ылдамдыгы менен аныкталат» [8,14]. Ошондой эле, бул авторлор финансылык абалдын көрүнүшү чарба жүргүзүүчү субъекттердин төлөөгө жөндөмдүүлүгүндө жашырылгандыгын, б.а. алардын кредиторлордун жана контрагенттердин төлөм талаптарын өз убагында канааттандыруусу менен байланышкан деп эсептешет.

Жыйынтыгында, ишкананын финансылык абалынын деңгээлин мүнөздөгөн негизги көрсөткүчтөр төмөнкүлөр болуп саналат:

каражаттардын рационалдуулугу жана алардын булактары;

мүлктү натыйжалуу пайдалануу;

жогорку рентабелдүү продукция;

каржылык абалынын туруктуулук даражасы;

ишкананын ликвиддүүлүк жана төлөө жөндөмдүүлүгүнүн деңгээли.

Финансылык абалды көбүнчө ишкананын төлөөгө жөндөмдүүлүгү деп түшүнүшөт, б.а. анын ишмердүүлүгүн каржылоо мүмкүнчүлүгү каралат. Бирок, бул түшүнүк каржылык абалдын маанисин толук ачып бере албайт.

Анткени, финансылык (каржылык) абал түшүнүгү алда канча кененирээк жана бир гана төлөө жөндөмдүүлүгү менен чектелбейт, ошондуктан, негизинен каржы ресурстарынын болушу, аларды жайгаштыруунун максатка ылайыктуулугу жана пайдалануунун натыйжалуулугу, башка юридикалык жана жеке жактар менен каржы-экономикалык мамилелери, ликвиддүүлүк жана каржы туруктуулугу менен мүнөздөлөт.

Демек, ишкананын экономикалык потенциалынын, мүмкүнчүлүгүнүн негизги ажырагыс бөлүгү катары ишмердүүлүктүн каржы натыйжаларын чагылдырган каржылык абал каралууга тийиш.

Каржылык абал ликвиддүүлүк, төлөө жөндөмдүүлүгү жана каржы туруктуулугу менен катар отчеттук мезгилде жетишилген каржы натыйжалары менен аныктала тургандыгын унутпашыбыз керек. Ошентип, кыска мөөнөттүү көз караштын негизинде ишкананын өтүмдүүлүгү жана төлөө жөндөмдүүлүгү жөнүндө сөз болсо, ал эми узак мөөнөттүү келечекке карата каржылык туруктуулук жөнүндө кабар берет.

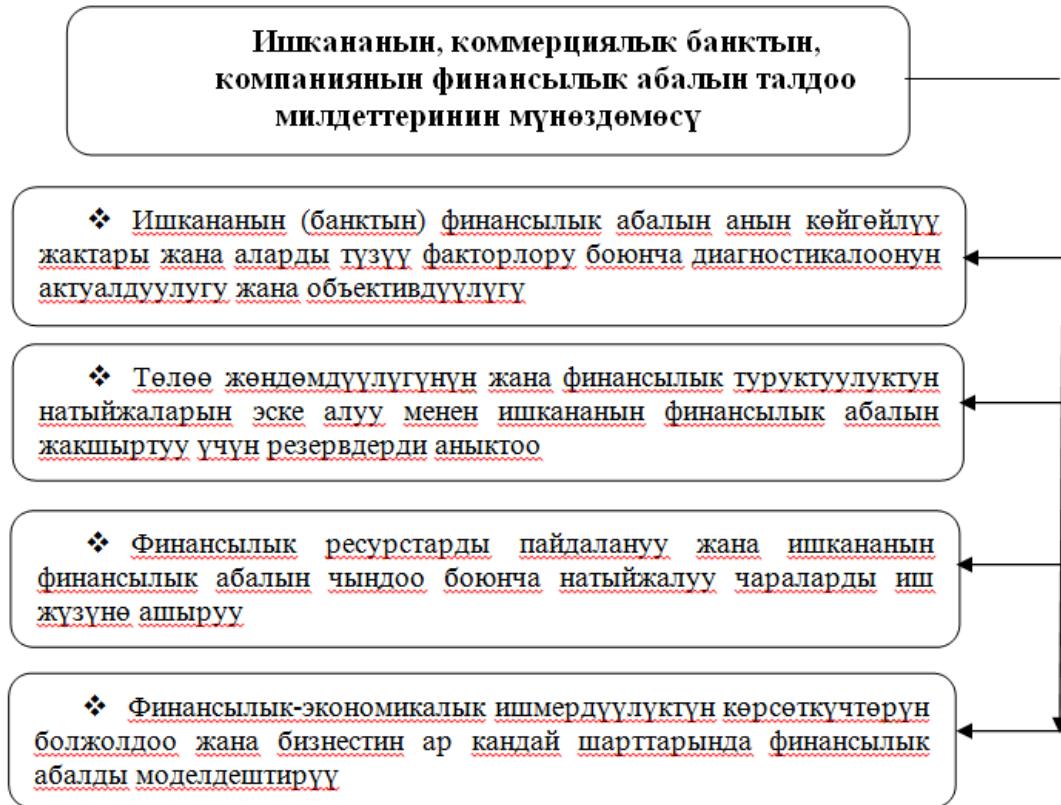
Ошондой эле, каржылык абал ишкананын инвестициялык жагымдуулугунун жана анын каржы рыногундагы атаандаштыкка жөндөмдүүлүгүнүн мүнөздөмөсү катары түшүнсө болот.

Чарба жүргүзүүчү субъекттин, ошонун ичинде компаниянын, ошол эле коммерциялык банктардын каржылык абалы – бул жогоруда айтылгандардын финансылык атаандаштыкка жөндөмдүүлүгүнүн (б.а. төлөөгө жөндөмдүүлүгүнүн, кредиттик жана кредит берүү, депозиттик жөндөмдүүлүктөрүнүн), алардын каржы ресурстарын жана капиталды пайдалануусунун, мамлекеттин жана башка чарба жүргүзүүчү субъекттердин алдындагы милдеттенмелерин аткаруунун мүнөздөмөсү.

Ишкананын, банктардын финансылык отчетундагы көрсөткүчтөрдүн жыйындысы катары финансылык абалды аныктоодо бухгалтердик эсеп ыкмасы бар.

Ишкананын финансылык абалын талдоонун максаты - экономикалык өсүшкө жана ишкананын туруктуу өнүгүшүнө багытталган мүлктүн учурдагы абалын жана анын калыптануу булактарын, өтүмдүүлүгүн, төлөө жөндөмдүүлүгүн, финансылык туруктуулугун, ишкананын ишкердик активдүүлүгүн чагылдырган негизги көрсөткүчтөрдү баалоо, аларды талдоо, көйгөйлөрдү аныктоо жана чечүү [3,4,5].

Ишкананын, ошол эле коммерциялык банктын каржы абалын талдоодогу негизги милдеттери 1-сүрөттө берилген.

1-сүрөт. Ишкананын (банктардын) финансылык абалын талдоо милдеттеринин мүнөздөмөсү [7,11]

Экономикалык талдоо ишкананын финансылык абалынын туруктуулугунун жетишкен деңгээлин баалоо куралы катары гана эмес, техникалык жана экономикалык факторлордун таасири астында бул деңгээлдеги өзгөрүүлөргө баа берүү катары да колдонулат. Ошол эле учурда экономикалык талдоо ишкананын финансылык абалын жакшыртуу үчүн ички чарбалык резервдерди аныктоонун эң маанилүү каражаты болуп саналат.

Классификациялык критерийге жараша финансылык абалды талдоонун өзгөчөлүктөрү жана мазмуну 1-таблицада келтирилген [7,8].

Ишкананын каржы абалынын ички талдоосу – бул чарбалык субъекттин финансылык абалын чыңдоо, рентабелдүүлүктү жогорулатуу жана өздүк капиталын көбөйтүү үчүн резервдерди табуу максатында капиталды түзүү, жайгаштыруу жана пайдалануу жолдорун изилдөө. Ишкананын башкаруу муктаждыктары үчүн ички талдоо жүргүзүлөт. Анын натыйжалары ошондой эле пландаштыруу, мониторинг жана каржы абалын болжолдоо үчүн колдонулат.

Ишкананын каржы абалынын тышкы талдоосу – бул капиталды инвестициялоо тобокелдигинин деңгээлин жана анын кирешелүүлүгүнүн деңгээлин алдын ала билүү максатында чарба жүргүзүүчү субъекттин каржы абалын изилдөө [3,7]. Тышкы талдоо талдоонун бардык субъекттери тарабынан жарыяланган маалыматтарды пайдалануу менен жүргүзүлөт. Тышкы талдоонун мазмуну финансылык ресурстардын ээлеринин жана көзөмөлдөөчү органдардын кызыкчылыктары менен аныкталат.

1-таблица. Ишкананын (банктын) каржы абалын талдоо өзгөчөлүктөрү жана мазмуну

№	Классификациялык белгилери	Каржылык абалы
1.	Максаты	Ар кандай колдонуучулардын маалыматтык керектөөлөрүн канааттандыруу үчүн уюмдун финансылык абалынын жана финансылык натыйжаларынын жалпыланган көрсөткүчтөрүнүн оптималдуу топтомун түзүү
2.	Объектиси	Уюм, уюмдардын тобу
3.	Субъектилер	Тышкы жеке жана юридикалык жактар (кызыккан компаниялардын финансылык жана аналитикалык бөлүмдөрү, отчетторду талдоочу атайын уюмдар, банктар ж.б.)
4.	Мезгилдүүлүгү	Жылына бир жолудан кем эмес, ошондой эле тышкы пайдалануучулардын (салык, статистикалык органдар, кредиттик уюмдар ж.б.) талабы боюнча отчеттор берилет.
5.	Маалымат базасы	Бухгалтердик (финансылык) отчеттуулук
6.	Маалыматтын жеткиликтүүлүгү	Колдонуучулардын кеңири чөйрөсү үчүн ачык
7.	Маалымат керектөөчүлөр	Акционерлер, инвесторлор, банктар, жеткирүүчүлөр, кардарлар, уюштуруу кызматкерлери жана башка кызыкдар тараптар
8.	Маалымат өлчөөчүлөр	Нарк өлчөмдөр
9.	Усулдар	Финансылык отчеттуулукту талдоонун стандарттуу ыкмалары
10.	Талдоонун багытталышы	Финансылык абалды жана финансылык натыйжаларды баалоо үчүн негиздеме, аналитикалык көрсөткүчтөрдү квалификациялуу чечмелөө
11.	Методика	Аны ишке ашырууда жалпы кабыл алынган принциптерди милдеттүү түрдө сактоо
12.	Жалпылоо формалары	Баштапкы жана эсептөө-аналитикалык маалыматтары бар таблица материалы, динамикасы боюнча, ошондой эле тармактык көрсөткүчтөр менен салыштыруу. Аналитикалык маалыматтардын сүрөттөмө интерпретациясы
13.	Талдоонун түрү	Сырткы, ретроспективдүү, тематикалык
14.	Ишенимдүүлүк даражасы	Негизинен субъективдүү, схемалык, аналитикалык көрсөткүчтөрдүн саны боюнча чектелген; бухгалтердик отчеттордун сапаты жетишсиздигинен жетишээрлик так эмес

Финансылык абалды ички жана тышкы талдоо жолдору максаттарына жана мазмунуна карата айырмаланганына карабастан, биргеликте ишкананын, ошол эле банк же банктык эмес мекемелерде финансылык (каржылык) туруктуулукка багытталган.

Өз кезегинде, банктын, мекеме уюмдун, өндүрүш ишкананын каржылык туруктуулугу – бул ошол эле чарба субъектисинин каржы абалына терс таасирин тийгизген тышкы жана ички

факторлордун (тобокелдиктердин) таасирине карабастан каржылык туруктуулукту сактоо жөндөмдүүлүгү болуп саналат, мында анын ишмердүүлүгүнүн тышкы жана ички чөйрөсүндөгү өзгөрүүлөргө натыйжалуу жооп кайтаруу аркылуу жетишилери анык [12]. Каржылык туруктуулуктун критерийлери болуп төлөөгө жөндөмдүүлүк, мекеме ишканалардын (банк) банкроттук тобокелдигине дуушар болбошу жана тобокелдиктерди башкаруунун жогорку деңгээли саналат.

Ошентип, чарба субъектисинин каржы туруктуулугуна жетишүү сөзсүз финансылык абалын тыкыр талдоо жумушу менен тыгыз байланышкан жана базар экономикасы шартында башкаруу чечимдерин туура кабыл алынышына негиз түзөт. Жалпылап айтканда, ишкана төмөнкү аталган багыттарда тынымсыз талдоо жана оптималдуу негизделген чечимдерге көңүл чордонун буруш керек:

- а) Учурдагы ишмердүүлүк;
- б) Инвестициялык ишмердүүлүк;
- в) Каржылоо булактарын табуу жана оптималдаштыруу;
- г) Капитал, товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр рыногундагы кырдаалга баа берүү;
- д) Белгилүү бир контрагент менен байланыштарды максатка ылайыктуу түзүү же улантуу

[7].

Белгилөөчү нерсе, уюмдардын өзүндө да, аларды курчап турган тышкы чөйрөдө да болуп жаткан олуттуу өзгөрүүлөргө байланыштуу заманбап каржылык талдоонун максаттуу багыты жана анын маалыматтык базасын кеңейтүү менен байланышкан өзгөчө мамилелер зарыл[6].

Ишкананын каржы талдоосунун натыйжалуулугу жана башкаруу чечимдерин туура кабыл алуу негизинен колдонулган маалыматтын толуктугуна жана сапатына көз каранды. Финансылык көзөмөлдөө үчүн колдонулуучу маалыматтарга, адатта, төмөнкүлөр кирет: отчет, экономикалык пландоо, статистикалык маалымат, документ жүгүртүүнүн абалы жөнүндө маалымат, бухгалтердик эсеп, башкаруу жана финансылык эсептин маалыматтары ж.б. [12,2,10,9].

Чарба субъектилеринин келечектеги бийик максаттарга жетишүүсү - бул өндүрүштүн масштабын көбөйтүү, ошону менен рынокто лидерлик позициясын алуу мүмкүнчүлүгүн мүнөздөйт[1]. Ушул жаатта каржылык абалдын туруктуулугуна жетишүү максатында чарба субъектилери төмөнкү милдеттерди аткарууну көздөш керек:

узак мөөнөттүү максималдуу киреше алуу;

акциялардын баасын жогорулатуу жолу менен ишкананын наркын жогорулатуу;

ишкананын ишмердүүлүгүнө таасир этүүчү ички факторлорду жакшыртуу;

ишканага масштабдаштыруунун жаңы ыкмаларын интеграциялоого мүмкүндүк берүүчү жаңы инвестициялык ресурстарды тартуу;

пайда алып келүү шарттарын эске алуу менен кошумча каржы ресурстарын тартууга мүмкүндүк берүүчү натыйжалуу каржы-насыя саясатын иштеп чыгуу;

каржы практикасында колдонулуучу көптөгөн финансылык инструменттерди колдонуу.

Мына ошентип, жогорудагы белгиленгендердин бардыгы ишканадагы туура уюштурулган финансылык ишмердүүлүккө такалат. Жыйынтыктап айтканда, жогорку деңгээлде уюштурулган финансылык (каржы) иш – бул иштин толук кандуу багыты бар ишмердүүлүк жана ушул себептен ал конкреттүү, финансылык иштин негизги максатын б.а., ишкананын (банктын, мекеме, уюм) үзгүлтүксүз иштеши үчүн финансылык ресурстар менен токтоосуз камсыз кылуусун, оптималдуу инвестициялык саясатты иштеп чыгуусун, карыздарды өз убагында кайтарылышын жана финансылык туруктуулукту камсыз кылуучу, финансылык талдоодо тиешелүү каржы инструменттерин колдонуучу ишмердүүлүк.

Колдонулган адабияттар:

1. Альдебенева С.П. Роль финансового анализа и контроля в принятии управленческих решений/Карельский научный журнал. Экономическое направление. 2014. №3. –С. 37-39.
2. Астраханцева Е.А. Учетно-аналитическая информация в обеспечении финансового оздоровления предприятия // Вектор науки Тольяттинского государственного университета. 2011. № 2. С. 229-232.
3. Балабанов И.Т. Финансовый анализ и планирование хозяйствующего субъекта.-М.: Финансы и статистика, 2000.
4. Балабанов И.Т. Основы финансового менеджмента. Учебное пособие.-М.: Финансы и статистика, 2000.
5. Бернстайн Л.А. Анализ финансовой отчетности. Пер. с англ. –М.: Финансы и статистика, 1996.
6. Ефимова, О.В. Финансовый анализ: современный инструментарий для принятия экономических решений : учебник / О.В. Ефимова. – 3-е изд., испр. и доп. – М. : Издательство «Омега-Л», 2010. – 351 с. : ил., табл.
7. Ковалев В.В. Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности.-М.: Финансы и статистика, 1997.
8. Колас Б. Управление финансовой деятельностью предприятия: Пер. с франц. –М.: Финансы, ЮНИТИ, 1997.
9. Никифорова Е.В., Шнайдер О.В. Бухгалтерская финансовая отчетность как основной источник информации инвестиционной привлекательности // Вектор науки Тольяттинского государственного университета. Серия: Экономика и управление. 2013.№ 2 (13). С. 48-50.
10. Прохорова Н.А., Соколова И.А. Использование экономико-юридической информации при различных формах контроля // Вестник Поволжского государственного университета сервиса. Серия: Экономика. 2011. № 15. С. 157-164.
11. Савицкая Г. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия: Учебник. 5-е изд., перераб. и доп. М.: ИНФРА-М, 2009. – 536 с. шее образование). ISBN, - 530 страниц
12. Софронова В.В. Финансовая устойчивость банков в условиях кризиса. Финансы и кредит 20 (2016) 24–36. [file:///C:/Users/2019/Downloads/finansovaya-ustoychivost-bankov-v-usloviyah-krizisa%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/2019/Downloads/finansovaya-ustoychivost-bankov-v-usloviyah-krizisa%20(1).pdf)
13. Финансы: учебник / А.Г. Грязнова [и др.] ; под ред. А.Г. Грязновой, Е. В. Маркиной. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Финансы и статистика, 2012. — 496 с.: ил.
14. Шеремет А.Д., Негашев Е.В. Методика финансового анализа.-М.: Инфра-М., 2000.